Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
L-sarja

2024/2368

10.10.2024

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA (EU) 2024/2368,

annettu 11 päivänä huhtikuuta 2024,

joka sisältää huomautukset, jotka ovat erottamaton osa päätöstä vastuuvapauden myöntämisestä innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyrityksen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2022

EUROOPAN PARLAMENTTI, joka

— ottaa huomioon päätöksensä vastuuvapauden myöntämisestä innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyrityksen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2022,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 100 artiklan ja liitteen V,

— ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan mietinnön (A9-0093/2024),

A. ottaa huomioon, että innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys, jäljempänä 'IHI-yhteisyritys', perustettiin marraskuussa 2021 Brysseliin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2031 ([1]); ottaa huomioon, että IHI-yhteisyritys korvasi innovatiivisia lääkkeitä koskevaa yhteistä teknologia-aloitetta toteuttavan yhteisyrityksen, joka perustettiin joulukuussa 2007 seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman yhteyteen kymmeneksi vuodeksi ([2]) (IMI 1) ja jonka toimintaa jatkettiin toukokuussa 2014 Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä 31. joulukuuta 2024 saakka ([3]) (IMI 2);

B. ottaa huomioon, että IHI-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, joka keskittyy monialaiseen, kestävään ja potilaskeskeiseen terveysalan tutkimukseen ja innovointiin; ottaa huomioon, että sen perustajaosakkaat ovat komission edustama unioni sekä eurooppalaiset toimialajärjestöt COCIR ja Euroopan lääketeollisuuden kattojärjestö, mukaan lukien Vaccines Europe, EuropaBio ja MedTech Europe;

C. ottaa huomioon, että yhteisyrityksen olisi avoimuuden lisäämiseksi ilmoitettava vuotuisissa tilinpäätöksissään relevantit tiedot osakkaiden ohjelmatason rahoitusosuuksista; ottaa huomioon, että yhteisyrityksen olisi esitettävä jokaisen niitä koskevan ohjelman osalta osakastyypeittäin kaikki relevantit vuoden lopun tiedot, kuten tiettyä ohjelmaa varten säännöksissä asetetut rahoitusosuustavoitteet, saatujen rahoitusosuuksien arvo ja tehtyjen oikeudellisten sitoumusten arvo. toteaa, että yhteisyrityksen olisi parannettava edelleen avoimuutta;

Talousarvio- ja varainhallinto

1. panee merkille, että tilintarkastustuomioistuin katsoo kertomuksessaan, että IHI-yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2022 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot IHI-yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2022 sekä sen toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti; korostaa, että tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen mukaan tilien perustana olevat toimet olivat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset (sääntöjenmukaiset);

2. suhtautuu myönteisesti IHI-yhteisyrityksen rooliin terveyden alan tutkimuksen ja innovoinnin muuttamisessa konkreettisiksi hyödyiksi unionin kansalaisille;

3. panee merkille, että varainhoitovuoden 2022 ([4]) käytettävissä olevat IHI-yhteisyrityksen määrärahat sisälsivät 272,4 miljoonaa euroa maksumäärärahoja (11,0 miljoonaa euroa vuonna 2021) ja 174,8 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoja (210,4 miljoonaa euroa vuonna 2021);

4. toteaa, että maksusitoumusmäärärahojen käyttöaste oli 96,60 prosenttia (75,91 prosenttia vuonna 2021) ja maksumäärärahojen käyttöaste oli 86,25 prosenttia (95,39 prosenttia vuonna 2021);

([1]) Neuvoston asetus (EU) 2021/2085, annettu 19 päivänä marraskuuta 2021 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta (EUVL L 427, 30.11.2021, s. 17).
([2]) Neuvoston asetus (EY) N:o 73/2008, annettu 20 päivänä joulukuuta 2007 yhteisyrityksen perustamisesta innovatiivisia lääkkeitä koskevan yhteisen teknologia-aloitteen toteuttamiseksi (EUVL L 30, 4.2.2008, s. 38).
([3]) Neuvoston asetus (EU) N:o 557/2014, annettu 6 päivänä toukokuuta 2014 toisen innovatiiviset lääkkeet -aloitetta toteuttavan yhteisyrityksen perustamisesta (EUVL L 169, 7.6.2014, s. 54).
([4]) Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka IHI-yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

5. panee merkille, että IHI-yhteisyrityksen talousarvion suuruutta koskevat muutokset riippuvat etenkin siitä, missä vaiheessa monivuotisten tutkimus- ja innovointiohjelmien täytäntöönpano on; panee merkille, että IHI-yhteisyritys aloitti Horisontti Eurooppa -puiteohjelman toteuttamisen vuonna 2022, minkä vuoksi vuoden 2022 talousarvio sisältää maksusitoumusmäärärahat Horisontti Eurooppa -puiteohjelman vuodeksi 2022 suunniteltuja ensimmäisiä ehdotuspyyntöjä varten;

6. panee merkille, että IHI-yhteisyrityksen varainhoitovuoden 2022 tilinpäätökseen kirjattujen rahoitusosuuksien suuruus vaihtelee merkittävästi osakkaiden tyypistä (unioni vai yksityiset osakkaat) riippuen; panee merkille, että tähän on syynä se, että unionin käteissuoritukset validoidaan ja kirjataan, kun ne maksetaan IHI-yhteisyritykselle hankkeen toteutuksen alkaessa, kun taas osakkaiden luontoissuoritukset kirjataan vasta, kun hankkeen toteutuksesta aiheutuneet kulut on validoitu ja ilmoitettu; kehottaa IHI-yhteisyritystä edelleen puuttumaan käteissuorituksina kirjatun määrän ja luontoissuorituksina kirjatun määrän väliseen eroon antamalla tietoja siitä, mikä oli IHI-yhteisyrityksen osakkaiden oikeudellisten sitoumusten tilanne vuoden lopussa, kun huomioon otetaan tehdyt avustussopimukset ja muut sopimukset;

7. panee merkille, että IHI-yhteisyritys ei ole vielä saanut seitsemännen puiteohjelman ([5]) toteutusta päätökseen;

8. panee tässä yhteydessä merkille, että IHI-yhteisyritys oli vuoden 2022 lopussa sitonut täysin ohjelman mukaisten avustussopimusten unionin operatiiviset enimmäisrahoitusosuudet (966 miljoonaa euroa); panee merkille, että kymmenen vuotta seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman päättymisen jälkeen maksamatta on vielä noin 44,9 miljoonan euron määrä (viisi prosenttia), joka liittyy yhä keskeneräisiin hankkeisiin; panee merkille, että tämä määrä vastaa viittä hanketta, joissa tutkitaan mikrobilääkeresistenssiä; panee lisäksi merkille, että kahdessa näistä hankkeista toiminta päätettiin vuonna 2022; toteaa, että mikrobilääkeresistenssi on haastava tutkimuksen ala, ja arvostaa kehitystyön rahoittamisen tieteellistä ja yhteiskunnallista arvoa, kun kehitetään uusia lähestymistapoja antibioottiresistenssin torjumiseen;

9. panee lisäksi merkille, että yksityiset jäsenet olivat oikeudellisesti sitoutuneet tarjoamaan luontoissuorituksia 914,2 miljoonaa euroa eli 94,6 prosenttia toimintaa koskevasta 966 miljoonan euron vähimmäistavoitteesta ja että kyseisestä sidotusta määrästä ne ilmoittivat 831,9 miljoonaa euroa (eli 86 prosenttia tavoitteesta) vuoden 2022 lopussa;

10. panee Horisontti 2020 -puiteohjelman osalta merkille, että osakkaiden oikeudelliset sitoumukset ovat heidän rahoitusosuuttaan koskevien tavoitteiden tasolla;

11. toteaa tässä yhteydessä, että vuoden 2022 lopussa IHI-yhteisyritys oli sitonut 1 452,1 miljoonaa euroa (91 prosenttia) 1 595,4 miljoonan euron unionin operatiivisesta enimmäisrahoitusosuudesta, joka koski Horisontti 2020 -puiteohjelmaa varten tehtyjä avustussopimuksia; panee lisäksi merkille, että kyseisestä sidotusta määrästä noin 484,8 miljoonaa euroa (33,4 prosenttia) jää maksettavaksi tulevina vuosina sellaisten hankkeiden perusteella, jotka on vielä saatava päätökseen; panee lisäksi merkille, että yksityiset jäsenet ja assosioituneet kumppanit olivat oikeudellisesti sitoutuneet tarjoamaan luontoissuorituksia 1 499,4 miljoonaa euroa (94 prosenttia) toimintaa koskevasta 1 595,4 miljoonan euron vähimmäistavoitteesta ja että kyseisestä sidotusta määrästä ne ilmoittivat 1 078,9 miljoonaa euroa (67,6 prosenttia tavoitteesta) vuoden 2022 lopussa;

12. panee merkille, että IHI-yhteisyrityksen mukaan alhaisemmat toteutusasteet selittyvät osittain IHI-yhteisyrityksen tutkimusalueen luonteen edellyttämällä hankkeiden pitkällä kestolla ja maailmanlaajuisten yhteenliittymien toteuttamien hankkeiden suurella laajuudella;

13. panee merkille, että IHI-yhteisyritys ei saanut Horisontti 2020 -puiteohjelman toimiin uusia operatiivisia maksusitoumusmäärärahoja, sillä se oli saanut päätökseen viimeisen ehdotuspyyntömenettelynsä vuoden 2020 loppuun mennessä; panee merkille, että operatiivisten maksumäärärahojen käyttöaste oli 87 prosenttia (96 prosenttia vuonna 2021);

14. on samaa mieltä tilintarkastustuomioistuimen kanssa siitä, että IHI-yhteisyrityksen olisi laadittava aiempien monivuotisten rahoituskehysten yhteydessä hyväksyttyjen hankkeiden toteuttamista koskeva toimintasuunnitelma, jossa on aikataulu hankkeiden päättämiselle;

15. panee merkille Horisontti Eurooppa -puiteohjelman täytäntöönpanon osalta, että komission käteissuoritukset IHI-yhteisyrityksen hallintokustannuksiin olivat vuonna 2022 vain 1,4 miljoonaa euroa; panee merkille, että IHI-yhteisyritys ei pyytänyt käteissuorituksia Horisontti Eurooppa -puiteohjelman toimiin, sillä puiteohjelman vuonna 2022 käynnistetyt kaksi ensimmäistä ehdotuspyyntöä saadaan päätökseen vasta vuonna 2023.

([5]) Seitsemäs tutkimuksen ja teknologian kehittämisen puiteohjelma (2007–2013).

16. panee merkille, että vuoden 2022 toimintakertomuksesta ilmenee, että valtaosassa IMI 2 -ohjelman keskeisiä tulosindikaattoreita IHI-yhteisyrityksen suoriutuminen on ollut hyvää, ja se usein ylittänyt asetetut tavoitteet; pitää erityisen myönteisenä, että IMI 2 -ohjelmasta rahoitetuissa IHI-yhteisyrityksen hankkeissa on saatettu päätökseen 24 sääntelymenettelyä, joihin lukeutui kaksi sääntelyyn liittyvää tukikirjettä, kymmenen sääntelyyn liittyvää varauman sisältävää lausuntoa, kaksi soveltuvuuslausuntoa ja osallistuminen kuuteen sääntelyohjeeseen;

17. panee tyytyväisenä merkille, että 58,3 prosenttia (50 prosentin tavoitteen yläpuolella) IMI 2 -ohjelmasta rahoitetuista IHI-yhteisyrityksen hankkeista on asettanut resurssinsa ja tuotoksensa myös muiden kuin yhteenliittymän kumppanien saataville; tuo esiin esimerkkejä, kuten kemiallisten yhdisteiden kirjasto, ESCulab-hankkeella perustettu European Compound Collection -yhdistekokoelma, RADAR-CNS:n kehittämä avoimen lähdekoodin RADAR-base-tietoalusta, EHDEN-hankkeella perustettu Euroopan yhdistetty dataverkko tai EBiSC2:n toimittama omavarainen pluripotenttien kantasolujen biopankki;

18. panee tyytyväisenä merkille, että yhteisyrityksen rahoittamissa hankkeissa tuotetun tutkimusaineiston laatimiseen on noin 67 prosentissa tapauksista osallistunut eri alojen asiantuntijoita, mikä on osoitus tutkimuksen monialaisesta luonteesta ja hankkeiden yhteistyöpohjaisesta toimintamallista;

Hankinnat ja henkilöstö

19. toteaa, että suurin osa IHI-yhteisyrityksen vuonna 2022 tekemistä sopimussitoumuksista tehtiin nykyisten monivuotisten puitesopimusten perusteella; toteaa lisäksi, että määrällisesti eniten puitesopimuksia käytettiin tietotekniikan, henkilöstöhallinnon ja tarkastuspalvelujen alalla; suhtautuu myönteisesti siihen, että useat näistä puitesopimuksista ovat toimielinten välisiä, mikä vähentää hallinnollista taakkaa ja varmistaa mittakaavaedut;

20. panee konsolidoidun vuotuisen toimintakertomuksen 2022 ([6]) perusteella merkille, että IHI-yhteisyritys käynnisti vuonna 2022 nykyisten puitesopimusten ulkopuolella kaksi tarjouskilpailumenettelyä ([7]), joiden arvo on yli 15 000 euroa;

21. panee tyytyväisenä merkille, että kaikkia menettelyjä hallinnoitiin IHI-yhteisyrityksen varainhoitosääntöjen ja varainhoitoasetuksen mukaisesti ja varmistettiin siten reilu kilpailu talouden toimijoiden välillä ja IHI-yhteisyrityksen varojen mahdollisimman moitteeton ja tehokas käyttö;

22. panee merkille, että henkilöstötaulukossa on 39 väliaikaista toimihenkilöä, 15 sopimussuhteista toimihenkilöä ja yksi kansallinen asiantuntija eli yhteensä 55 henkilöstön jäsentä; panee merkille, että 31. joulukuuta 2022 täytettynä oli 49 toimea: 36 väliaikaista toimihenkilöä 39:stä (92,30 prosenttia), 11 sopimussuhteista toimihenkilöä 15:stä (73,30 prosenttia) ja 0 yhdestä kansallisesta asiantuntijasta (0 prosenttia);

23. toteaa sukupuolten edustuksen ja maantieteellisen edustuksen osalta, että noin 65 prosenttia henkilöstöstä on naisia ja noin 35 prosenttia miehiä ja että IHI-yhteisyrityksen henkilöstö edusti 15:tä eri kansallisuutta 31. joulukuuta 2022;

Hallinto- ja valvontajärjestelmät

24. panee merkille, että jälkitarkastukset, jotka koskevat seitsemännen puiteohjelman menoja, toteutti IHI-yhteisyritys, kun taas Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menojen jälkitarkastuksista vastasi komission tutkimuksen ja innovoinnin pääosaston yhteinen tarkastus;

25. toteaa, että IHI-yhteisyritys raportoi, että seitsemännen puiteohjelman menojen edustava virhetaso oli 2,1 prosenttia ja jäännösvirhetaso 0,8 prosenttia ja Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen edustava virhetaso 2,7 prosenttia ja jäännösvirhetaso 0,9 prosenttia (selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut) ([8]);

26. panee merkille, että Horisontti Eurooppa -puiteohjelman jälkitarkastukset ovat vielä tekemättä, sillä ensimmäiset välimaksut on tarkoitus suorittaa vasta vuonna 2024;

([6]) https://www.ihi.europa.eu/sites/default/files/uploads/Documents/About/Reports/IHI_CAAR_2022.pdf.
([7]) Toimistokalusteet – 24 453,65 euroa ja viestintästrategia – 15 950,00 euroa.
([8]) IHI-yhteisyrityksen konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2022, luku 4.1.1.

27. panee merkille, että arvioidakseen IHI-yhteisyrityksen operatiivisia kontrolleja, jotka liittyivät maksuihin, tilintarkastustuomioistuin poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui lopullisille edunsaajille vuonna 2022 suoritetuista Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista ([9]); panee merkille, että tilintarkastustuomioistuin ei havainnut otokseen valittuja IHI-yhteisyrityksen edunsaajia koskevia virheitä tai valvontapuutteita;

28. panee tyytyväisenä merkille, että vuoden 2022 lopussa IHI-yhteisyritys oli kehittänyt ja pannut täytäntöön kattavan riskiperusteisen lähestymistavan ennakkotarkastuksiin yhteisen täytäntöönpanokeskuksen ohjeiden mukaisesti yhteisyrityskohtaiset riskiolosuhteet huomioon ottaen; toteaa tässä yhteydessä, että IHI-yhteisyritys yksilöi tärkeimmät riskejä koskevat kriteerit ja laati niiden pohjalta riskiperusteisen valvontatavan; toteaa, että tällaisen valvontatavan ansiosta IHI-yhteisyritys voi arvioida riskitason kunkin hankkeen ja edunsaajan kohdalla hankkeen toteutuksen keskeisten vaiheiden aikana (esimerkiksi avustussopimuksen valmistelu, avustussopimuksen muuttaminen, raportointi tai maksujen suorittaminen);

29. panee tältä osin merkille, että IHI-yhteisyritys laati tässä yhteydessä myös sisäisiä suuntaviivoja riskiperusteisesta tarkastustavastaan ja antoi henkilöstölleen koulutusta ja ohjausta tarkastustavan asianmukaisesta ja johdonmukaisesta soveltamisesta;

30. panee tyytyväisenä merkille, että IHI-yhteisyritys laati riskiperusteisen jälkitarkastustavan, minkä avulla se pyrki alentamaan jälkitarkastustensa virhetasoa paremmin kohdennetulla otoksella, jotta se pystyi tunnistamaan virheille altteimmat edunsaajansa ja siten vahvistamaan jälkitarkastustensa puhdistusvaikutusta; Tämä on merkittävä myönteinen muutos jälkitarkastustavassa, koska Horisontti Eurooppa -puiteohjelman avustuksia koskeva komission sisäisen valvonnan kehys ei mahdollista erityisten yhteisyritystä edustavien otosten laatimista ja näin ollen erityisten yhteisyritystä edustavien virhetasojen ja jäännösvirhetasojen laskemista;

31. panee merkille, että tilintarkastustuomioistuin katsoi, että yhteisyrityksillä, joilla on hyvin laadittu riskiperusteinen jälkitarkastustapa, on keskimäärin alhaisempi jäännösvirhetaso kuin yhteisyrityksillä, joilla ei ole tällaista tarkastustapaa, riskialtteimpien edunsaajien järjestelmällisen yksilöinnin ja tarkastamisen vuoksi.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

32. panee merkille, että IHI-yhteisyrityksen erityisvuosikertomuksissa esitetyt huomautukset ovat itse asiassa tilintarkastustuomioistuimen suosituksia, joita ei ole ajoitettu; panee merkille, että tilintarkastustuomioistuin seuraa vuosittain näitä huomautuksia arvioimalla niiden tilanteeksi joko ”käsittely kesken” tai ”käsittely päätetty”;

33. panee tyytyväisenä merkille, että IHI-yhteisyritys on toteuttanut korjaavia toimia tilintarkastustuomioistuimen vuonna 2021 tekemän huomautuksen johdosta, joka koski osaa työnantajan unionin eläkejärjestelmään suorittamista maksuista.

([9]) Kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevien virheiden raportointikynnys, joka koskee edunsaajien tasolla testattuja avustusmaksuja, on yksi prosentti tarkastetuista kuluista.